

343/497.1

16

МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ
КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

ОДРЕДБЕ

УВОДНИХ ПРАВИЛА, ЧАСТИ ПРВЕ И ГЛАВА IX И X
„КРИМИНАЛНОГ (КАЗНЕНОГ) ЗАКОНИКА ЗА КРАЉЕ-
ВИНУ СРБИЈУ“, КОЈЕ СУ ПРОШИРЕНЕ НА ЦЕЛО ПОД-
РУЧЈЕ КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА.

(Обнародовано у »Службеним Новинама» Краљевине
Срба, Хрвата и Словенаца од 4. априла 1921. г. Бр. 75).

ИЗДАЊЕ МИНИСТАРСТВА ПРАВДЕ

ДРЖАВНА ШТАМПARIЈА
КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА
БЕОГРАД, 1921.

Лов. бр.
38786

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА

ПЕТРА I

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДНОЈ
КРАЉА СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА
МИ

АЛЕКСАНДАР НАСЛЕДНИК ПРЕСТОЛА

На предлог Нашег Министра Правде, а по саслушању Нашег Министарског Савета, решили смо и решавамо:

Да се указ Министарског Савета од 25. фебруара 1919. године, Бр. 2092, којим је законска снага Глава IX и X Криминалног (Казненог) Законика за Краљевину Србију проширена на цело подручје Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, допуни још у овоме што иде:

I.

За примену Глава IX. и X. »Криминалног (Казненог) Законика за Краљевину Србију«, у колико је само у питању примена тих законских одредаба, проширују се на цело подручје Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца још и одредбе »Уводних Правила« и »Чести Прве«, а наиме §§. 1. до 82. закључно, истога Законика, које одредбе гласе:

УВОДНА ПРАВИЛА.

§. 1. Сва казнима дела или су злочинства или преступљења или иступљења.

Злочинство је оно дело, за које закони доносе смрт или робију или заточење.

Преступљење је оно дело, за које закони доносе, затвор дужи од месец дана, или лишење звања, или новчану казну више од тридесет галира.

Иступ је оно дело за које закон доноси затвор до месец дана или новчану казну до три стотине динара.

(Измене и допуне од 17. јануара 1904.)

§. 2. За које дело није у закону, пре него што је учињено, казано, да ће се и како ће се казнити онај, који га учини, за оно се не може нико ни осудити.

§. 3. Незнање закона никог не оправдава.

§. 4. Гди се год у овом законнику каже Србин, под том речи разуме се сваки грађанин Српки, био он које му драго вере и народности.

§. 5. Когод учини у Србији какво казнимо дело, судиће се и казнити по казнителним законима ове земље.

§. 6. Ни један Србин неће се издавати иностраној власти да га она испитује и казни за дела казнима, која би овај учинио било у Србији било у иностраној држави.

§. 7. Србин који у иностраној земљи учини злочинство или преступљење према Србији, или

према српској власти или према Србину, судиће се и казнити по законима српским, ако није за исто дело у иностраној земљи већ кажњен. **Овако исто поступиће се и у смотрењу иступљења, изложеног у §. 391. казнителног закона.**
(Измене и допуне од 15. јуна 1863.)

§. 8. Србин, који у иностраној земљи учини злочинство или преступљење према иностраној држави, или према страним властима или према странцу, па не буде за исто дело у иностраној држави већ кажњен, а тужи га онај кога се тиче, или власт његова, изузимајући случајеве, где по пропису закона има места само приватној тужби, судиће се и казнити такође по законима српским; но ако закон оне земље, у којој је дело учињено, не би таково никако казнио или би блажији био од српскога, то ће му српска власт по њему судити. **Овако исто поступиће се и у смотрењу иступљења, изложеног у §. 391. казнителног законика.**

(Измене и допуне од 15. јуна 1863.)

§. 9. Војник српски прост или официр за дела казнима, која учини кад није под барјаком, него на отпусту, судиће се и казнити по овом законнику; а кад таква учини кад је под барјаком судиће се и казнити по овом законнику само онда, ако у војеним законима није друкчије наређено.

§. 10. Онај, који је казним делом оштећен, има право да тражи од кривца накнаду те

штете, не сматрајући хоће ли и каква казна кривца за његово дело постићи.

§. 11. Ако се какво казнимо дело учини под једним казнителним законом, а суди се у време кад се тај закон промени и настане други, онда ће се свагда пресудити и казнити по оном од та два закона, који за кривца буде блажији.

ЧАСТ ПРВА

О казнењу злочинства и преступљења у опште.

ГЛАВА ПРВА.

О казнама.

§. 12. Кривац се може осудити на следејуће казне:

1. на смрт,
2. на робију
3. на заточење,
4. на затвор,
5. на лишење звања,
6. на новчану казну,
7. (укинута законом од 11. децембра 1873.)
8. да изгуби грађанску част,
9. да му се одузму неке ствари,
10. да му се забрани извесну радњу радити,
11. да се протера,
12. да буде под полицајним надзором.

(Измене и допуне од 20. марта 1863.)

§. 13. Ко се осуди на смрт убиће се из пушака и одмах укопати.

§. 14. Робија не може бити дужа од двадесет, ни краћа од две године.

На ову казну кривац може бити осуђен са оковом или без окова. Оков је или лак, до два килогр. и 560 гр., или тежак 5 килогр. и 120 гр. коју ће врсту окова осуђени носити, суд одређује у пресуди.

На робију са оковом кривац ће се осудити увек онда, кад се осуђује на робију због разбојништва, паљевине, хајдуковања, и сваког оног дела за које закон предвиђа смртну казну; ну, осим тога, суд може, према величини кривице, и покварености кривчевој, осудити овога на робију са оковом и у случају осуда због хотимичног убиства без предумишљаја (§. 156., први одељак), опасне крађе или јатаковања (§§. 250. б. 250. г.)

Мушка младолетна лица и женскиње не могу се окивати.

Према мушким лицима осуђеним на робију која издржавају казну без окова, оков се може употребити у казненом заводу само као дисциплинска казна, о којој ће дисциплинској казни Министар Правде прописати нарочита правила. Овака дисциплинска казна не може се применити над политичким кривцима и малолетнима.

Осуђени на робију држаће се у (кући) робијашници и радиће тешке послове, и то, му-

шки у пољу и у робијашници, а женскиње само у робијашници.

Они ће се сви издржавати о државном трошку и имаће једнако одело, мушки мушко, а женскиње женско.

(Измене и допуне од 13. маја 1902.)

§. 15. Заточење не може се осудити дуже од двадесет година, ни краће од две године.

Заточеници држаће се у особеној кући, неће се нагонити на рад, нити ће се окивати; добиваће од државе рану, а ко хоће моћи ће се ранити и о свом трошку, али не по својој вољи, но како буде наређено особеним законом; сиромаше ће држава и одевати.

§. 16. Осуђени на смрт може тестаментом наредити шта са његовим имањем да буде.

§. 17. Осуђени на робију или заточење могу такође тестаментом за своје имање наређивати; но друкчије не могу њим управљати ни располагати, нити с ким какав уговор правити док су на робији или заточењу. Само кад суд нађе за нужно поставити робијашу или заточенику старатеља за његово имање, запитаће и њега, кога би он желео за старатеља.

§. 18. Ко се осуди на смрт, или на робију, или на заточење, губи по самом закону чим му пресуда извршителна постане:

1., право на сва државна, црквена, општинска или друга јавна или почасна звања, као и право на све оне народне службе и послове,

за које се траже поштеног имена људи, као право бити скупштинар народни и бирати посланике за народну скупштину, давати глас у којим му драго јавним делима, бити избрани судија, бити сведок, судити о чему као вештак, бити чији пуномоћник, тутор или старатељ;

2., све чинове, титуле и достојанства, и право носити знаке одличја или почасти;

3., право на сваку пензију, благодејања или помоћи од државе и других јавних заведења.

§. 19. Кад ће и на који начин осуђени због злочинства моћи се повратити у она права, која по §. 18. изгуби, определиће се у казни-телном поступку судејском.

§. 20. Затвор не може бити дужи од пет година, ни краћи од тридесет дана, осим случаја кад закон то допушта.

Осуђени на ову казну радиће у затвору оне послове, које су пре тога радили, или који за кога најсходнији буде; но суд може пресудом од рада ослободити болешљиве и оне, који би то по чему другом заслуживали. Чиновници пак и свештеници на затвор осуђени не могу се никако на рад нагонити. Сви ће се затвореници ранити о трошку државном, а ко хоће моћи ће се ранити и о свом трошку, али не по својој вољи, но како буде наређено особеним законом; сиромаше ће држава и одевати.

Ако би ког на затвор осуђеног лица било такво занимање, које се по својој природи или према устројству апсеничког заведења у самом заведењу не би могло радити, као што су тежачки и неки од рукоделских послова, то ће се такво лице на те његовом пређашњем занимању својствене послове моћи и изван заведења употребити, но само по потреби правителственој или општенародној.

(Измене и допуне од 17. јуна, 1861.)

§. 21. Где се затвор на дане и месеце одређује, узима се у један дан двадесет и четири сата, а у један месец тридесет дана.

§. 22. Кад се затвор промењује у робију или заточење, онда се за дванаест месеци затвора узима осам месеци робије или заточења.

§. 23. Почетак робије, заточења и затвора рачуна се од дана прве пресуде, ако је осуђени у притвору, а ако није, онда се рачуна од дана, кад се он по саопштеној му извршителној пресуди слободе лиши.

(Измене и допуне од 17. јуна 1861.)

§. 24. Суд може осудити кривца на заточење у место робије, за дела која закон казни робијом, ако нађе за то оправдана разлога у олакшавним околностима.

(Измене и допуне од 13. маја 1902.)

§. 25. Ко се осуди да се лиши звања, тај не може после добити државну службу најмање за годину дана, а највише за пет година,

како му суд осуди. Ко се лиши звања, тај губи и сва права и одличја, која су са звањем скопчана.

§. 26. Ако се онај, који се осуди да се лиши звања уједно осуди и на затвор, то ће се оно време, за које осуђени по §. 25. не може добити државну службу, рачунати од дана издржаног или помиловањем опроштеног затвора.

§. 27. Новчана казна не може бити мања од 5 дин. изузимајући случај замене по §. 49. полиц. уредбе.

На новчану казну може се осудити кривац и уз друге овим законом одређене казне, где закон то допушта.

Новчана казна узимаће се у државну касу, осим случаја где је законом друкчије наређено.

Најмања новчана казна, прописана од 5 динара, важи и за она дела, за која је овим казним закоником прописана новчана казна испод 5 динара.

(Измене и допуне од 17. јануара 1904.)

§. 28. Кад је новчана казна толика, да је кривац не може платити трећином свога имања, то ће му се она заменити са затвором, узимајући за један до два талира један дан затвора; само кад је новчана казна већа од триста талира, онда се може једним даном затвора заменити до три талира.

§. 29. Кад се кривац осуди на новчану казну уз робију или заточење, па му по §. 28. треба ову заменити, то му се она неће заменити затвором, него робијом или заточењем, променивши најпре новчану казну на затвор по §. 28. па онда затвор на робију или заточење по §. 22.

§. 30. У оним случајевима, у којима је дозвољено суду да бира хоће ли кривца осудити на новчану казну или на затвор, суд ће осуђивати на новчану казну само у блажијим случајевима.

§. 31. Новчана казна може се по смрти кривца из његовог посмртног имања наплатити само онда, ако му је пресуда пре него је он умро извршителном постала.

§. 32. (укинут законом од 11. децембра 1873.)

§. 33. (укинут законом од 11. децембра 1873.)

§. 34. Ко се осуди да изгуби грађанску чест, он губи сва она права, која су казана у §. 18. најмање за годину дана, а најдуже за пет година, како коме суд одсуди.

Речена права губи осуђени од оног дана, кад му пресуда извршителном постане, а речено му се време, за које он та права губи, почиње рачунати од дана кад издржи или му се опрости казна, уз коју је осуђен на губитак грађанске части.

§. 35. Влашћу могу се одузети (конфисцирати) само поједине ствари кривца, и то оне:

које су казнимим каквим делом произведене, или којима се кривац за учињење каквог казнимог дела послужио, или их на то наменио, ако су ове ствари кривца или његовог саучесника. Ствари ће се ове или уништити, или на ползу земаљску, било продајом или иначе, обратити, зашто која буде, о чему ће суд свагда у пресуди својој по самом казнимом делу изреченој решавати.

Ако садржај каквог печатаног или непечатаног писменог састава, лика или других изобраења казниност дела сачињава, то ће суд у пресуди, коју по самом казнимом делу изриче, у исто време и уништење свију налазећих се егземплара и за то опредељених форми или плоча изрећи.

Но ако не би цео састав, лик или изобраење противузаконитост садржавало, но само поједина места или части истога, то ће се само ова противузаконна места или оне части форми или плоча уништити, на којима се то находи.

Означене ствари одузеће се и онда кад би кривац пре умро но што је пресуда изречена.

(Измене и допуне од 17. јуна 1861.)

§. 36. Ко се осуди да не може извесну радњу радити, тај неће смети никад или за неко време, како коме суд одсуди, сам за себе и на своје име (самостално) оно занимање

упражњавати и у опште ону радњу радити, у којој је радећи учинио противузаконо дело, за које се осуђује.

Коме се не забрани радња за свагда, него за неко време, томе се не може забранити дуже од пет година.

§. 37. Ко се осуди да се протера тај неће смети долазити ни живети у она места или крајеве, за које му се у пресуди каже донде, докле му је одсуђено.

Нико се не може осудити да се протера на дуже од две године. Само се странац може протерати и из Србије, и за свагда.

§. 37. а. Надзор полицајни не може трајати дуже од пет ни краће од једне године, како коме суд досуди. Он се састоји у следећем:

а., који је на ту казну осуђен, за одређено у пресуди време не сме се удалити никуда изван атара села, или вароши, у којој живи, без знања и одобрења надлежне полицајне власти. Само у случајима преке потребе, која одлагања не трпи, може му надлежни кмет на своју одговорност дозволити, да може у оближње општине отићи, и то само онда, кад у месту нема полицајне власти.

б., он мора бити ноћу од извесног до извесног времена, које му полицајна власт одреди, у свом обиталишту, или мора онде на преноћиште долазити, где му она одреди.

в., њему се може у свако време, по наредби месног кмета или полицајне власти, претресати кућа и његово притежање.

(Измене и допуне од 20. марта, 1863., — 17. јуна, 1868. и 19. марта, 1891.)

§. 37. б. Полицајни надзор, осуђиваће се сваки пут кад се ко осуђује због крађе, разбојничества, хајдуковања, прикривања или јаковања и паљевине хотичне.

Странце, место полицајног надзора власт полицајна може протерати. Где се полицајни надзор поред губитка грађанске чести осуђује, ту ће се и за једно и за друго једнако време одредити.

(Измене и допуне од 20. марта 1863., — 17. јуна 1868. и 19. марта 1891.)

§. 37. в. Одређено време полицајног надзора почиње тећи од времена издржане или опрштене казне.

(Измене и допуне од 20. марта 1863.)

§. 38. Све четири предидуће казне:

Да кривац изгуби грађанску част (§. 34.); да му се одузму неки предмети (§. 35.); да не може извесну радњу радити (§. 36.); и на послетку,

да се кривац протера (§. 37.)

не могу се никада саме за себе ни појединце ни једна с другом кривцу одсудити, него тек уз друге овим закоником одређене казне.

па и то само у оним случајима, гди закон изреком то каже.

§. 38. а. **Што је у последњој тачки §. 38. казано, важи и за полицајни надзор.**

(Измене и допуне од 20. марта, 1863.)

§. 39. Никаквога кривца није слободно осудити на друго што, осим оних казни, које су овим законом прописане (§. 12.). Исто тако има се свака казна тачно по закону према величини кривице определити, а никад строжије ни блажије, нити је слободно једну казну другом замењивати, осим случаја гди закон то изреком допушта, па и онда не друкчије, него како закон каже.

§. 40. Кад је у закону за какво дело определена само најмања и највећа мера казне, на коју ће суд кривца осудити, суд ће у простору између једне и друге мере осудити кривца на онолико, колико нађе да он према величини кривице заслужује.

Кад је за какво дело у закону казана само највећа мера оне казне, на коју ће се кривац осудити, суд ће у простору између те највеће мере и оне, од које нема мање по закону у том роду казни, кривца осудити на онолико, колико нађе да он према величини кривице заслужује.

А кад је у закону за какво дело одређена само најмања мера казни на коју се кривац осудити има, суд ће од те најмање мере, па на

више до оне, која је по закону највећа за исто дело, осудити кривца на онолико колико нађе да он, према величини кривице, заслужује.

ГЛАВА ДРУГА.

О покушају.

§. 41. Покушај злочинства и преступљења узима се онда, кад ко учини дело, којим је извршење самог злочинства или преступљења започето, па се злочинство или преступљење не изврши због другог чега, што није стајало до воље онога, који га је започео вршити.

§. 42. Покушај злочинства казниће се свагда, а покушај преступљења само у оним случајима, у којима закон изреком то каже.

Но ако је покушај престапа учињен путем печатње, онда се казни у свима случајима.

(Измене и допуне од 24. октобра 1870.)

§. 43. За дела којима се ко само спрема да учини злочинство или преступљења, а још га не започне, неће се казнити, осим кад закон и за сама та дела казну одређује.

§. 44. Кад се одређује величина казни за покушано злочинство, суд ће гледати колико далеко одстоји дело, којим је злочинство започето од свршетка његова, па према томе може сићи до четвртине оне казне, коју би

кривац по закону заслужио, да је злочинство сасвим извршио.

Али ако се по оваком суђењу у каквом случају нађе, да би и најнижа по закону мера робије или заточења за кривца престрога била, суд ће место робије или заточења на затвор осудити, али онда затвор не може трајати мање од девет месеци.

За које злочинство закон доноси смрт кад се изврши, за оно ће се свагда, кад остане само покушано, кривац казнити робијом или ваточењем од десет до двадесет година.

§. 45. Покушење преступљења казниће се затвором највише до четири месеца.

ГЛАВА ТРЕЋА.

О саучесницима.

§. 46. Саучесник је у злочинству или преступљењу:

1., ко поклоном, обећањем, претњом, злоупотребљењем власти или важности своје, преваром или другим чим подбоде, наговори или наведе кога, те злочинство или преступљење учини.

2., ко научи кривца како ће злочинство или преступљење учинити, ко кривцу набави оружје, оруђе, или друго што, што је за извршење злог дела служило, знајући да ће се на то

употребити, и који је кривца знајући потпомагао у ономе, чим је зло дело приправљено, олакшано или извршено.

§. 47. Саучесник у злочинству или преступљењу извршеном као и у казнимом покушају, да се казни исто онако, као што би се казнио, да га је сам учинио.

Али кад закон доноси смрт за злочинство, а докаже се да дела саучесникова изложена у §. 46. под 2., нису била таква да се без њих не би злочинство учинило, онда ће се саучесник место смрти казнити робијом; а ако буде још и олакшавајућих околности, затвором од две до десет година.

(Измене и допуне од 17. јуна, 1861.)

§. 47. а. Ко беседом на јавним местима или при јавним скуповима, или писменим сачињењима или ликовима, или другим образима или знацима, који се продају, раздају, или јавно излажу и прикривају, на какво злочинство или преступљење позива, дражи, наговара или навести покуша, ако никаквог средства није било, да се казни затвором до годину дана, или новчано до 80 талира, у колико не би при појединим злочинствима друкчије наређено било.

(Измене и допуне учињене Законом од 17. јуна, 1861. и 11. децембра, 1873.)

§. 48. Саучесник се неће казнити:

1. кад власти за злочинство или преступљење, које се хоће да учини, за времена јави тако, да би она могла сачувати да се не учини.

2. кад сам учини те се злочинство или преступљење не изврши.

§. 49. Ко би кривцу, пошто учини злочинство или преступљење, на руку учинио да га не постигне казна, коју му закон доноси, или да му обезбеди корист, до које је злочинством или преступљењем дошао, а договорио би се за то с њиме пре него што је оно зло дело учинио, да се казни по §. 47.

(Измене и допуне од 17. јуна, 1861.)

§. 50. Ко би кривцу, пошто учини злочинство или преступљење помогао, да га не стигне казна, коју му закон за то дело доноси, или да му сачува корист, до које је оним злим делом дошао, а не би се с њиме договорио за то пре, него би и за само злочинство или преступљење дознао тек кад је учињено, да се казни у новцу до двеста талира, или затвором највише до годину дана.

Али ко би овако помогао кривцу само да га сачува од казне неће се никако казнити: ако је кривцу род по крви у правој усходећој или нисходећој линији до ког било колена а у споредној линији до четвртог колена (узимајући и четврто колена), или ако је прикривао муж своју жену, или жена свог мужа, или ако је

муж прикривао рођаке своје жене, или жена свога мужа рођаке по крви у правој усходећој или нисходећој линији до ког било колена а у споредној до другог колена (узимајући и то колена), или ако је прикривач кривцу крште-ни кум или кривац њему, или ако је кривцу несочим или помајка, посинак или поћери.

§. 51. Ко дозна да се ради противу живота владаоцу српском, или противу чланова Краљевског Дома, или о издајству земље, па то не јави надлежној власти а међу тим се сво дело учини или буде само покушано, да се казни робијом од пет до десет година. Тако исто ко дозна да се ради о глави другоме коме, или о каквом разбојничком делу, или о прављењу лажних новаца, или о коме му драго другом злочинству у коме би могао ко живот изгубити, па то не јави надлежној власти, или ономе, кога то зло снаћи може, а злочинство се учини или буде само покушано, да се казни робијом до пет година.

У чланку другом §. 50. од казне за прикривање ослобођена лица, неће се ни овде казнити.

(Измене и допуне од 6. октобра 1899.)

§. 52. На оно, што једнога кривца или саучесника већма окривљује или правда, неће се гледати при осуђивању других у истом делу криваца или саучесника, код којих то не постоји.

ГЛАВА ЧЕТВРТА.

О извињујућим и казну умањујућим околностима.

§. 53. Ни злочинства ни преступљења нема онде, ако је онај који је такво дело учинио, у време, кад га је учинио, био луд, или иначе слободна воља код њега искључена била.

(Измене и допуне од 17. јуна, 1861.)

§. 54. Ни онај неће бити крив нити ће се казнити, који што учини у праведној нужној одбрани.

Праведна нужна одбрана само ће се онда узети, ако се по лицу, времену, месту, начину нападања или по другим опстојателствима са основом узети може, да се учинитељ само нужном одбраном послужио да противузаконо нападање на свој или другог живот, слободу и имање одбије, — или да је он само из препасти, страха или плашње границе нужне одбране прекорачио, и више учинио него што је за одбрану нужно било.

Овако прекорачење граница може се по квалитету опстојателства и као казнимо дело из нехата учињено казнити по §. 158. и 180.

(Измене и допуне од 17. јуна 1861.)

§. 54. а. Ако казниност дела зависи или од особености својства оног лица које је дело учинило или од особености својстава онога спрам кога је дело учињено, или од особености опсто-

јателства под којима је дело учињено: то се онда такво дело не може ономе у кривицу урачунати, коме та својства или опстојателства нису позната била у време кад је дело учињено.

Ако би се по тим особеностима, учинитељу непознатим бившим одношењима или опстојателствима, казниност дела увећавала, онда те околности неће се при изрицању казне учинитељу као отежавајуће урачунати.

(Измене и допуне од 17. јуна, 1861.)

§. 55. Деца, која немају пуних дванаест година неће се осуђивати за злочинства и преступљења, која би учинила, него ће се дати родитељима или туторима, да их ови казне.

§. 56. По §. 55. поступиће се и с недораслима, који би имали пуних дванаест година, али још не би навршили шеснаесту годину, а доказало би се да су без разбора учинили злочинство или преступљење. Ако ли они и без разбора али из рђаве навике учине злочинство или преступљење, онда ће се дати где буде одређено, да се поправљају, и на том поправљању могу остати највише до осамнаесте своје године.

§. 57. Који би имали пуних дванаест година, али још не би навршили шеснаесту годину, па би се доказало да су учинили злочинство, или преступљење с разбором да се казне:

1. за учињено злочинство, за које би закон доносио смрт или робију, затвором од једне године дана до десет година;

2. за преступљење, највише половином оне казне, на коју би се осудили, да су старији; но у овом случају може им се осудити и мање од онога, што закон најмање доноси за дело које су учинили, ако суд нађе да још по чему то заслужују. **Но у никаквом случају не могу се они пресудом на губитак грађанске чести осуђивати.** (Измене и допуне од 17. јуна 1861.).

§. 58. Ако би кривац имао пуних 16 година, а још не би навршио двадесет прву годину, моћи ће се осудити највише на две трећине оне казне, коју закон доноси за дело учињено; а кад би закон доносио за учињено дело смрт, он ће се осудити на робију или заточење од десет до двадесет година.

Ни у каквом случају они се неће осуђивати на губитак грађанске чести, нити ће се на њих примењивати пропис §-а 18. овога законика.

(Измене и допуне од 30. јуна 1882., и 13. маја 1902.)

ГЛАВА ПЕТА.

О олакшавајућим и отежавајућим околностима.

§. 59. За олакшавајуће околности сматраће се:

1. ако кривац није разумевао колико зло може изаћи из његова дела, и какво ће велико зло њега самога за то постићи.

2. ако је кривац тешком невољом, или чијим наговором, или преваром, или заповешћу или претњом на зло дело наведен.

3. ако је зло дело учинио обузет чувством човечности, или раздражен увредом или другим поступцима онога, према коме је зло дело учинио.

4. ако се кривац пре учињеног злог дела свагда добро владао, или се из поступања његовог при самом том делу или и после овога види, да није са свим покварен и неваљао човек; а особито

5. ако је чинећи зло дело имао прилику учинити много већу штету, па је сам од своје воље није учинио; или

6. ако се сам од своје воље трудио, да из његова дела не изађу и друга зла, која би могла изаћи, или да поправи учињену штету.

7. ако се сам суду пријави и своју кривицу призна, а могао је лако утећи или се сакрити, или ако призна своју кривицу пошто се почне ислеђивање, али пре него што се дело његово докаже другим чим.

§. 60. Ако се код злочинствава, за које закон доноси смрт нађе олакшавајућих околности, кривац ће се место смрти осудити на ро-

бију или заточење од десет до двадесет година.

§. 61. Ако се код злочинства, за које закон доноси робију или заточење нађе олакшавајућих околности, може се робија и заточење спустити до најмање мере своје, а то је до две године; али ако би се у ком случају нашло, да је и то много, суд може место робије или заточења осудити на затвор, али тада затвор не сме бити краћи од шест месеци.

§. 62. Ако се код преступљења за које закон доноси затвор или новчану казну признаду олакшавајуће околности, затвор се може спустити до на један дан, а новчана казна до на један талир.

§. 63. Кад се код преступљења које чиновник у службеној дужности учини и за које му закон доноси само да се лиши звања, признаду олакшавајуће околности, суд ће таквог чиновника осудити на затвор од једног до шест месеци, место да се лиши звања.

§. 64. **Неправедно одлежани притвор за време истраживања узимаће се при изрицању пресуде у припрење као што следује:**

а) ако је окривљени за време истраживања противзаконо и без његове кривице дуго у притвору држан, то ће му се овај притвор као издржана казна у пресуди урачунати и од осуђене му казне робије, заточења одбити

у оном случају, ако је осуђена му казна дужа но што притвор износи.

Ако се притвор има од робије или заточења одбити то ће се чинити по оној сразмери, као што је у §. 22. казано, да се затвор спрам робије и заточења рачунати има.

б) но ако би казна, коју би кривац за учињено дело по закону заслуживао тако незнатна била, да је он притвором више претрпио, но што би претрпети имао да је благовремено осуђен, то ће га суд ипак на заслужену према учињеној кривици казну осудити, но у исто време суд ће у пресуди изрећи да се он из горњих опстојателства у слободу поставља.

в) ако би кривац у преднаведеним случајима на новчану казну осуђен био, то ће се ова у пресуди или у случају под а) умали по сразмери постављеној у §. 28., или у случају под б) он од сваког плаћања ослободити.

(Измене и допуне од 17. јуна, 1861.)

§. 65. За отежавајуће околности, и по њима да је злочинство или преступљење у толико веће сматраће се:

1. што је кривац зрелије размишљао и што се већма спремао на зло дело.
2. што је већа штета злим делом учињена
3. што је већа опасност са злим делом скопчана, и што се мање могло постарати, да се злочинство или преступљење не учини.

4. што је више дужности злочинством или преступљењем погажено.

За особито отежавајуће околности сматраће се:

5. ако је кривац за друго злочинство или преступљење већ био кажњен.

6. ако је друге на злочинство или преступљење навео, или ако је у делу, које је од више лица учињено, био коловођа или подбач.

§. 66. Ако се код кога злочинства или преступљења нађе и од олакшавајућих и од отежавајућих околности, гледаће се које од обих притеже, па ће суд према томе или по §. 60., 61., 62. и 63. кривца блажије, или строжије осудити; но кад га строжије осуђује, суд не сме прећи највећу меру, која је у закону одређена за дело, за које се кривац осуђује.

§. 67. Околности које отежавају или олакшавају казну кад је злочинство или преступљење свршено, те исте отежавају или олакшавају казну и кад је злочинство или преступљење само покушано.

ГЛАВА ШЕСТА.

О стицају.

§. 68. Ако једно и исто казнимо дело знаке више злочинства или преступљења у себи садржи, то ће се казнити највећом казном која је законом за такво дело прописана.

(Измене и допуне од 17. јуна 1861.)

§. 69. Ко би са више самосталних дела учинио више злочинства или преступљења, па се за сва та дела уједанпут суди, осудиће се на све што закон за свако дело доноси. Али ако закон доноси робију, заточење и затвор, то кад се више оваквих казни стеку, суд може кривцу спустити казну до оне мере, која је законом одређена за најтеже од његових злочинства или преступљења за која се осуђује.

Правило скупљања казни по предидућем ограничава се следећим:

а) ако кривицу за дела, која му се стеку закон за свако доноси једну казну, и то би било или робија или заточење или затвор, то му се не може за све заједно осудити робије или заточења више од двадесет година, ни затвора више од десет година.

б) ако за дела, која се стеку закон не доноси једну казну него за једна једну, а за друга другу, то ће се све ове казне промењујући лакше у теже, скупити у ону, која је најтежа, тако затвор у заточење, а заточење у робију (осим кад се по §. 24. робије не може ни осудити) по мери постављеној у §§. 22. и 24.; но и тада робија и заточење не могу трајати дуже од двадесет година.

в) ако се чиновнику стеку преступљења у службеној дужности, па му за свако закон доноси само да се лиши звања, онда ће се та-

кав чиновник поред губитка звања моћи осудити и на затвор. Ако ли се чиновнику стеку преступљења, за која по закону губи звања, са злочинством, то ће се осудити на ону казну, коју му закон за злочинство доноси, а преступљење ће се узети за отежавајућу околност. Исто тако узимаће се за отежавајућу околност преступљења чиновника, за која по закону губи само звање, кад се стеку са преступљењима, за која му закон доноси и да изгуби грађанску част. Но ако се чиновнику стеку преступљења, за која по закону губи само звање, са преступљењима за која му закон друге казне доноси, онда ће се осудити и на ове казне и да се лиши звања.

г) ако се стеку преступљења за које свако закон доноси новчану казну, онда ће се кривац осудити да плати за свако; но ако се таква преступљења стеку са преступљењима или злочинствима за која закон друге казне доноси, онда ће се осуђивати и на новчану казну и на оне друге казне.

д) (укинут законом од 11. децембра 1873.)

е) коме се стеку више злочинства или злочинства и преступљења, па се за једно злочинство осуди на смрт, казне за друга дела надају; само му се могу још одузети ствари у §. 35. казане, ако их буде.

Крађе, преваре и утаје, које би само за себе сачињавале иступлење (§391.), ако и

стицају са злочинствима или преступљењима дођу пред суд, суд ће о њима судити по овом параграфу.

(Измене и допуне од 17. јуна 1861., 20. марта 1863. и 15. јуна 1863.)

§. 70. Ко се реши да чини једног и истог вида злочинства или преступљења, па потом и учини више једног истог вида злочинства или преступљења, које се скупа појављују само као извршење оне исте напред учињене решимости; исто тако кад ко вишеструко преступи један исти пропис закона делима, које се скупа имају сматрати као последица једног истог из нехата (небрежења) учињеног дела; то се таква дела као саставне части и по томе као једно (продужено) злочинство или преступљење казнити имају, при чему продужење и број дела узеће се за отежавајућу околност.

(Измене и допуне од 21. јуна 1861.)

§. 70. а. Ако би се дознало да је кривац, који је за једно злочинство или преступљење осуђен, пре осуде још какво злочинство или преступљење учинио, то ће се он за ово доцније дознато злочинство или преступљење само онда наново судити и казнити, ако је оно веће од онога, за које је осуђен; но о накнади учињене штете имаће у сваком случају судити.

(Измене и допуне од 17. јуна 1861.)

ГЛАВА СЕДМА.

О поврату.

§. 71. Ко се једанпут осуди за какво злочинство или преступлење свршено или само покушано, па опет учини или покуша учинити злочинство или преступлење које је једнога рода с оним, тај се налази у поврату и казниће се строжије, него да је то први пут учинио, и по томе, суд га може осудити не само на највише, што му закон за његово дело доноси, него му ту казну може увеличати са још једном њеном половином, н. пр. ако закон за учињено дело доноси робију од десет година, то се може осудити на робију до петнаест година, али ни тада не може се осудити робије или заточења више од двадесет година; а затвора се може осудити више од пет, али не више од десет година.

§. 72. Да су једнога рода зла дела по §. 71. узимају се она, која су из једнаких побуда учињена, нарочито пак једног су рода злочинства или преступлења.

- а) сва која из користољубља произилазе.
- б) сва која се чине ради срамотне телесне насладе.
- в) сва из пакости или освете напред смишљена оштећавања туђег имања.

§. 73. Дела учињена из немарности и непажње неће се никад као поврат казнити, ма се она колико пута понављала.

Исто тако као поврат неће се узимати ни казнити дело, кад га кривац учини после десет година, од кад је издржао, или у новцу платио, или му је опроштена казна, на коју је за пређашње истога рода зло дело осуђен био.

ГЛАВА ОСМА.

О застарелу.

§. 74. Злочинство и преступлење неће се судом истраживати ни кривац казнити кад застари.

Злочинство, за које закон доноси смрт застариће кад му прође тридесет година.

Злочинство, за које закон доноси робије или заточење више од десет година, застариће кад му прође двадесет година.

Свако друго злочинство застариће кад му прође десет година.

Преступлења за која закон доноси затвор до годину дана, или новчану казну до триста талира, застаревају за три године. Сва друга преступлења застаревају за пет година.

(Измене и допуне учињене законима од 17. Јуна 1861. и 11. децембра 1873.).

§. 75. Злочинство или преступљење почиње застаревати од дана кад се учини, и по томе, ако је злочинство или преступљење само покушано, почиње застаревати од дана, кад је учињено последње дело, којим је злочинство или преступљење покушано, а сматра се да је застарело чим наступи последњи дан за застарење одређеног времена.

Продужена злочинства или преступљења: т. ј. која се у више дела настављају почињу застаревати од дана, кад се последње дело учини; а злочинства која једнако трају, од дана, кад она престану.

§. 76. Дела која се само на тужбу појединих људи, којих се тиче по овом законнику истраживати и казнити имају, застариће кад им прође десет година ако су злочинства, а ако су преступљења, онда за време у последњој тачки §. 74. одређено. Али ће она и пре него што прође оно време бити застарела свагда, ако се не тужи онај, кога се тиче, за годину дана од дана, кад дозна за злочинство или преступљење и за кривца.

Кад има више појединих људи који овако могу тужити кривца, па га који од њих не тужи за годину дана од како дозна за учињено му зло дело и за кривца, тим злочинство или преступљење неће застарити и за друге, којима још није прошла година дана, од кад су за њега и за кривца дознали.

(Измене и допуне од 17. јуна, 1861.)

§. 77. Застарење прекида се кад за злочинство или преступљење полицајна власт или поједини човек, кога се тиче, тужи кривца суду, или кад га год за исто злочинство или преступљење суд или полицајна власт која истражује, устане против кривца делом, којим би се ишло на то, да се или започне или настави или доврши истраживање, или да се ухвати и затвори кривац, ако се то догоди пре, него што прође време које је по §§. 74. и 76. за застарење одређено.

Кад се само јави да је злочинство или преступљење учињено, а не каже се и кривац, застарење не прекида се.

Власти, која је оно, што се напред у овоме параграфу каже радила, неће се гледати над ким је и колико надлежна, само ако јој је у опште посао судити и истраживати злочинства и преступљења.

§. 78. Кад се застарење по §. 77. прекине, онда опет почиње изнова од дана, кад дође тужба, па по њој не буде ништа рађено, или од дана, кад је прекинуто последње дело, које ради истраживања и суђења учини суд или власт која истражује.

§. 79. Кад застари пресуда, којом је ко за злочинство или преступљење осуђен, неће се извршивати; а она ће застарити за онолико времена, за колико би застарело и само зло-

чинство или преступлење за које је кривац осуђен, рачунајући од дана кад пресуда буде извршителна, или ако после тога кривац побегне из руку власти, од дана, кад побегне.

§. 80. Застарење пресуде прекида се:

а) кад се кривац ухвати за то, да му се пресуда изврши.

б) кад кривац учини међутим друго злочинство или преступлење. Али кад ово ново злочинство или преступлење застари, онда се узима да онога прекидања није ни било.

§. 81. Право по коме може ко тражити накнаду за штету злочинством или преступлењем учињену му, и право по коме може ко тражити своју ствар без које је остао кроз чије злочинство или преступлење, застариће за време у грађанском законнику одређено.

§. 82. Овим се закоником укида у грађанском законнику §. 940. где је било одређено, кад ће застарити право, да се човек може тужити, кад га ко осрамоти.

II.

У наведеним (1.) одредбама законским чине се ове измене:

У §§. 4., 6., 7. и 8. реч »Србин« замењује се са **»грађанин«**.

У §§. 5., 6. и 7. реч »Србији« замењује се речима **»Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца«**.

У §. 7. речи: »према српској власти или према Србину«, замењује се речима: **»према власти или према грађанину Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца«**, а речи »законима српским« замењују се речима: **»законима своје земље«**.

У §. 8. речи: »законима српским« замењују се речима: **»законима своје земље«**, а речи: »у којој је дело учињено, не би таково никако казнио или би блажији био од српскога то ће му српска власт по њему и судити« да се замене речима: **»у којој је дело учинио, не би такво дело никако казнио или би био блажи од закона његове земље, онда ће му се по томе закону у његовој земљи судити«**.

У §§. 4. и 9. реч »српски« замењује се са: **»Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца«**.

III.

Ако би која од одредаба §§. 1 до 82. »Криминалног (Казненог) Законика за Краљевину Србију« дошла у сукоб са одредбама других Казнених Законика који су на снази у појединим покрајинама Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, онда се има применити онај закон који је блажи.

IV.

Објављују се одредбе глава IX. и X. »Криминалног (Казненог) Законика за Краљевину Србију«, које гласе:

ГЛАВА ДЕВЕТА.

О злочинствима и преступљењима противу отечества, владатеља и устава.

§. 83. Србин, који са страним правителством у сношење ступи, да ово на рат противу Србије наведе, да се као издајник отечества казни робијом од десет до двадесет година.

Ако је чрез то рат заиста противу Србије поведен, да се казни са двадесет година робије.

(Измене и допуне од 17. јуна, 1861. 13. маја 1902. год.)

§. 84. Србин, који у време рата, који се противу Србије води, прими се службе у непријатељској војсци и противу Србије или њених сајузника бори, да се као издајник казни са двадесет година робије.

Србин који је пре у туђој војеној служби био па и даље, пошто је рат противу Србије поведен, у тој служби остане и противу Србије или њених сајузника бори се, да се казни робијом од три до десет година.

Ако у овом другом случају буде олакшавајућих околности, то ће се казнити место робије затвором од три до десет година.

(Измене и допуне од 17. јуна 1861.)

§. 85. Србин који докле рат противу Србије траје, силу непријатељску са знањем потпомаже, или војсци српској или њених сајузника

штету наноси, да се казни робијом до двадесет година.

У следећим случајима да се казни са двадесет година робије учинитељ ако:

а) учини да тврдиње, богази, чувана места или друге утврђене или обранителне тачке, српска или сајузничка војска, или поједини официри или војници непријатељу у руке дођу;

б) ратне лађе, касе, оружнице, магацини или друго спремљено оружје, муниција и проче ратне потребе, учини да у непријатељске руке дођу, или их утамани или неупотребљивим учини;

в) непријатељу људе доводи, или војнике српске или српских сајузника наведе да непријатељу прелазе;

г) планове ратних операција, планове тврдиња или утврђених места непријатељу саопшти;

д) непријатељу шпионира или непријатељске уводе (шпионе) прима, прикрива или им помаже, или

е) буну међу српским или сајузничким војницима подиже.

(Измене и допуне од 17. јуна, 1861. — 6. октобра 1899. и 12. маја 1902.)

§. 85. а. Ко за време мира, ратне опасности или мобилизације неовлашћено чини сазнања или прибави пртеже, опише или друга извеш-

ћа о војним тврђавама или утврђењима или о плановима ратних операција и кретању војних трупа, или у опште о предметима и мерама, које се односе на рат или војну одбрану државе, а за које постоји интерес државе да се у тајности чувају (уходи), казниће се робијом до десет година.

Ко ово врши у намери да од тога учини саопштење: у мирно доба каквој страни држави, или њеним агентима, казниће се робијом до двадесет година, а за време рата непријатељској или каквој страни држави или њеним агентима казниће се смрћу.

Смртном казном казниће се и учиниоци дела из §. 85. Казненог Законика.

(Измене и допуне од 17. децембра 1910.)

§. 85. б. Ко за време рата, ратне опасности или мобилизације објави планове ратних операција, тврђава или утврђених места или кретања трупа или у опште мере, које се односе на рат или војну одбрану државе, а за које постоји интерес државе, да се у тајности чувају, казниће се робијом до двадесет година.

Ко ово учини за време мира казниће се затвором од пет до десет година.

§. 85. в. Ко држи писмоносне голубове или предузме какве мере ради извешћа страни држави или њеним агентима о војној одбрани државе, казниће се затвором, а ако ради у време рата, казниће се робијом до пет година.

Ко ухвати каквог голуба па га не преда општинској, полицијској или војној власти, или ко сазна за ове мере, па о њима не извести полицијску власт, казниће се затвором до годину дана.

(Измене и допуне од 17. децембра 1910.)

§. 86. Робијом од 5 до 20 година да се казни ко намерно:

а) тајне државне или таква документа и извешћа о предметима, за које зна да интерес државе захтева да се у тајности чувају, изда или саопшти страни влади или њеним агентима или их објави;

б) планове ратних операција, тврђава или утврђених места, или извешћа о кретању трупа или у опште о предметима и мерама које се односе на рат или војну одбрану државе, за које зна да интерес државе захтева да се у тајности чувају, изда или саопшти страни влади или њеним агентима;

в) на штету српске државе уништи, преиначи или прикрије документа или доказе у опште о односима Србије према којој страни држави, или то учини с документима у опште у државним тајнама;

г) на штету Србије врши поверени му државни посао са каквом страном владом.

Ако је ово учињено из нехата, учинилац ће се казнити затвором.

(Измене и допуне од 17. децембра 1910.)

§. 87. За предузеће које на то иде:

а) да владајући Краљ или Престолонаследник буде убијен, затворен или да се непријатељу у руке преда или за владу неспособним учини, или да се ма на који било начин из земље уклони;

б) да ма који члан Краљевског Дома буде убијен, слободе лишен или из земље прогнан или да се непријатељу у руке преда:

Да се кривац, као издајник, казни смрћу.

(Измене и допуне од 17. јуна 1861. — 6. октобра 1899. и 13. маја 1902.)

§. 87. а. За предузеће које иде на то:

а) да се закони ред наследства или устав земаљски насилно промени, или владалац спречи да врши уставна права;

б) да се област српска или неки део споји са страном државом, или један део од целога отргне:

да се кривац, као издајник, казни робијом од петнаест до двадесет година.

(Измене и допуне од 13. маја 1902.)

§. 87. б. Предузећа означена у претходним §§. 87. и 87. а. сматрају се за свршена кад су предузета дела којима се злочина намера непосредно у извршење привести има.

(Измене и допуне од 13. маја 1902.)

§. 88. Ако су два или више лица извршење издајничког предузећа (§. 87.) уговорила, али дела у последњој тачки предидућег параграфа

још започета нису, онда ће се та лица казнити робијом од пет до двадесет година.

Ако има олакшавајућих околности, да се казни затвором од три до пет година.

(Измене и допуне од 17. јуна, 1861.)

§. 89. По предидућем §. 88. казниће се и онај, који би за припремање издајничког предузећа или са страним правителством упустио се, или би од државе поверену му власт злоупотребио, или на ту целљ људе вребао, или оружију упражњавао.

(Измене и допуне од 17. јуна 1861.)

§. 90. Ко јавно, речма, печатаним или непечатаним писменим саставом позива на дела, која се по последњој тачки §. 87. као издајничко предузеће казнити имају, ако је то без следства остало да се казни робијом до десет година.

Свако друго дело којим се припрема издајничко предузеће да се казни робијом до пет година.

(Измене и допуне од 17. јуна. 1861. — в 6. октобра 1899.)

§. 91. Србин који тужи Србина туђинској власти обилазећи своју власт, а зна да му је ова надлежна, да се казни у новцу до 300 талира. А Србин који противу своје земаљске власти, или закона или пресуда земаљским судовима изречених тражи у туђина заштиту или помоћ, да се због самог овог дела казни

у новцу од триста до хиљаду талира или затвором од једне до пет година.

§. 91. а. Ко делом учини насиље лицу владајућег Краља, да се казни смрћу.

Ако има олакшавајућих околности онда ће се казнити робијом до двадесет година.

Ко то исто учини спрам Краљице, Престолонаследника (или) Родитеља Краљевих, оба или спрам појединог, и у опште наспрам предака и потомака владајућег Краља у правој линији, да се казни робијом од три до десет година; а ако има олакшавајућих околности, затвором од једне до пет година.

(Измене и допуне од 17. јуна 1861. — 27. априла, 1895. — и 6. октобра 1899.)

§. 91. б. Ко речма, печатаним или непечатаним писменим саставом, ликовима или ма каквим изображењима или знацима увреди владајућег Краља, или иначе ма што предузима или говори из чега се мрзост на њега породити или чиме се он подсмеху или презрењу изложити може, да се казни затвором од једне до пет година.

Ко то исто учини спрам Краљице, Престолонаследника (или) Родитеља Краљевих, оба или спрам појединог, и у опште наспрам предака и потомака владајућег Краља у правој линији, да се казни затвором од једног месеца до две године.

Ако је то учињено спрам намесника краљевског достојанства, свију или спрам појединог од њих, кривац да се казни затвором од једног месеца до две године.

Увреде у овом параграфу казане само ће се по одобрењу или на заповест Министра Унутрашњих Дела у судско ислеђење и суђење предузимати.

У место прописаних овим законом казни, кривац да се за увреду владајућег Краља казни затвором од три до десет година, а за увреду Краљице, Престолонаследника и Краљевих Родитеља као и предака и потомака владајућег Краља у правој линији, кривац да се казни затвором од једне до пет година.

Казне ове ни у ком случају не могу се спустити испод најмање мере.

(Измене и допуне од 17. јуна, 1861. — 24. октобра 1870. — 27. априла 1895. — и 6. октобра, 1899.)

§. 91. в. Ко речма, печатаним или непечатаним писменим саставом напада или излаже подсмеху или презрењу уставна права владајућег Краља, закони ред престолног наследства, или постојећу форму владе, да се казни затвором од три до десет година.

Ко на исти начин напада или излаже подсмеху или презрењу правне установе: породицу (фамилију), брак или својину (сопство-

ност) да се казни затвором од три месеца до пет година.

(Измене и допуне од 24. октобра, 1870. — 27. априла, 1895. и 6. октобра 1899.)

§. 91. г. (Додат законом о изменама и допунама од 6. октобра 1899., а укинут законом о изменама и допунама од 17. јануара, 1904.)

ГЛАВА ДЕСЕТА.

О злочинствима и преступлењима противу закона, власти и јавног поретка.

§. 92. Ко јавно позива или дражи на непокорност према законима, уредбама или законима наредбама власти, или који дела, која су законом за злочинства или преступлења означена, јавно правда и хвали, да се казни у новцу до 3000 динара или затвором од једне до пет година.

(Измене и допуне од 17. јуна, 1861. — 6. октобра, 1899.)

§. 93. Ко на чиновника или званичника државног, или општинског, или служитеља правителственог или општинског који је одређен или позван да изврши законе или пресуде или решења или наредбе судејске, или законе, наредбе полицајних или других земаљских власти, при званичном раду делом нападне, или му претњом или силом противстане, да се казни затвором од два месеца до две године.

Иста ће казна бити ако је ово преступлење учињено према људима који су позвани чиновнику или служитељу у помоћ, или су одређени или позвани да као вештаци или сведоци у каквом послу учествују.

(Измене и допуне од 17. јуна, 1861. и 6. октобра 1899.)

§. 94. Ко какво надлежатељство или чиновника силом или претњом принуди, да какво званично дело учини, или да не учини, да се казни затвором од три месеца до четири године.

И покушај се овде казни.

(Измене и допуне од 17. јуна, 1861.)

§. 95. Ако се више људи стеку па заједнички учине које од казаних у §§. 93. и 94. преступлења, да се казне затвором до пет година; но они саучесници који би се у злостављање у наведеним параграфима напоменутих лица упустили, могу се и до пет година робије казнити, ако не би ово злостављање већег значења било.

Ако се овакова гомила, пре него што је поступак њен какво дејство произвео, својеволно или на просту опомену власти разиђе или стиша и у ред дође, да се казне само коловође затвором до две године, при чему ће се као олакшавајућа околност узети, ако је који од њих и сам помагао да се људи стишају.

(Измене и допуне од 17. јуна 1861.)

§. 96. Ако се при грађењу путова или у опште при отправању каквих државних или општинских послова више њих узрујају и слошки од рада престану, па било да оду кући или да онде остану, или неће да раде никако, или неће да раде онако и онуда, како и куда им власт каже, па су у тој својој непослушности остали и онда пошто су од своје власти опоменути, да се казне коловође затвором од три до шест месеци, а остали од једног до три месеца.

(Измене и допуне од 17. јуна 1861.)

§. 97. Ко војника или грађанина кад га закон под барјак позива подговара да не следује позиву, или да откаже покорност заповедницима, да се казни затвором до годину дана.

А ко војника српског наведе да из војинства побегне (дезертира) или његово бегство навалично потпомаже; исто тако ко Србина у страну војену службу примамљује (врбује), или таковог доводи онима, који за страном војинство људе примамљују, да се казни затвором од три месеца до три године.

И покушај се овде казни.

(Измене и допуне од 17. јуна 1861.)

§. 98. Ко намерно ослободи лице које се у затвору или притвору находи, исто тако ко намерно лице, које је каквом чиновнику, служитељу или коме другом предано, да над њим надзирава, или да га под стражом чува, или

да га стражарно куда прати или спроводи, испод надзирања и власти овога истргне и ослободи, да се казни затвором од једног месеца до две године; но ако је он таквог силом отео и ослободио, робијом до пет година.

И покушај се овде казни.

(Измене и допуне од 17. јуна 1861.)

§. 98. а. Затвором од једног месеца до две године да се казни, ко побегшег осуђеника, или испод стражарног спровода или притвора полицајног или судског побегше окривљавано лице код себе прими и од власти крије, или му ма чим и ма у чему помаже да власти у руке не дође.

(Измене и допуне од 15. јуна 1863.)

§. 99. Ко апсеника који му је предат да га стражарно чува или прати навалице отпусти, или му ма чим на руку учини да побегне, да се казни затвором од једног месеца до три године. Ако је апсеник побегао због самог небрежења (нехата) стражарећег лица, то ће се ово казнити затвором до шест месеци.

(Измене и допуне од 17. јуна 1861.)

§. 100. Ако се апсеници у апсанском заведењу или иначе у апсу или изван апсенског заведења на каквом раду налазећи се, узрујају, па насилно из апса изиђу, или се иначе својим надзиратељима или чуварима успротиве, или ове принуде или принудити покушају,

да што учине или да што не чине, да се казне затвором до три године.

Они пак саучесници који би и само насиље према лицима учинили или би апсану или у опште зграду у којој се затворени налазе насилно провалили, да се казне робијом до четири године — уколико не би дело у већи род кривица прелазило, — учињену штету да накнаде.

Ако би само један апсеник наведене противзаконитости учинио, да се казни за дела у првој тачки изложена затвором до две године, а за дела у другој тачки изложена робијом до три године.

Казне ове изрицаће се одвојено од оних казни за дела због којих је кривац у затвору, и бој ће се извршити одмах, а затвор или робија пошто буде изражена или опроштена казна за дело због кога је у затвору.

(Измене и допуне од 17. јуна 1861.)

§. 101. Ко немајући власти, наоружане гомили људи скупља или таковима заповеда, или људе, о којима зна да су недозвољеним начином сакупљени, или у опште људе, наоружава или каквим војеним потребама снабдева, без да на то дозвољење од власти има, да се казни затвором до две године; а онај који у таквој наоружаној гомили учествује, затвором до годину дана.

(Измене и допуне од 17. јуна 1861.)

§. 102. Учесник друштва, које би своје суштествовање, своју цел и своје устројење од постојећег у земљи правителства крило, или које би за цел и задатак имало буди какве мере прављења, које би ово у земљи предузимало, као и извршење закона, незаконим средствима сметати, осујећавати и обеснажвати, да се казни затвором до две године, а коловође затвором од шест месеци до три године.

(Измене и допуне од 17. јуна, 1861.)

§. 103. Ко јавним потврђивањем измишљених или изопачених ствари, или јавним опорочавањем и исмејавањем уређења државних или законих наређења власти или појединих чиновника ове мрзости и презрењу излаже, или важност њихову побија, или у осталима неповерење према реченим уређењима и наређењима подиже; исто тако ко јавно једну класу жителства противу друге на мрзост и презрење дражи, да се казни у новцу од двеста до три хиљаде динара, или затвором од три месеца до три године.

Но јавно усмено или писмено излагање недостатака и погрешака каквога закона, уредбе или наредбе, или пресуда или решења судейских, као и научно претресање и критизирање ових, не подлежи казни, у колико се не би из форме изражаја вређајућа намера обелодањавала.

(Измене и допуне од 17. јуна 1861. и 6. октобра 1899.)

§. 104. Ко речма, печатаним или непечатаним саставом, ликом или ма каквим другим изображењем или знацима увреди какво надлежateljство или политичко тело, или чиновника или званичника државног, или поротника, или изабраног судију, сведока или вештака, или јавног служитеља приликом званичног рада или и изван места надлежateljства но у смотрењу званичног рада или у смотрењу званичног рада у опште, да се казни затвором од месец дана до две године. Исто тако да се казни и онај, који то учини спрам Народне Скупштине или појединих чланова њених или спрам изборне скупштине или бирачког одбора или појединих одборника његових.

Ако би увреда садржавала клевету, може се казнити до три године затвора.

У свима овде изложеним случајима увреда јавних надлежateljства, политичких тела или наведених лица, може полицајна власт сама и без тужбе увређеног кривца суду на суђење предавати.

(Измене и допуне од 17. јуна, 1861. — 24. октобра, 1870. — 23. октобра 1871. — 6. октобра 1899. и 13. маја 1902.)

§.104. а. Ко се за чиновника издаје или предузима и ради послове, за које је само чинов-

ник по сили свога звања овлашћен, да се казни затвором од 15 дана до једне године.

(Измене и допуне од 17. јуна 1861.)

§. 104. б. Ко немајући права носи чиновничку униформу или друге чиновничке знаке, или ордене и друге знаке почести, или узима на себе титуле или достоинства, или узима и служи се туђим именом, да се казни новчано до педесет талира, или затвором до три месеца.

(Измене и допуне од 17. јуна, 1861.)

§. 104. в. Ко документа, акта, званичне протоколе, регистре или друге предмете, који се на каквом јавном месту чувају, или су каквом званичнику на чување предани, уништи или прикрије, да се казни затвором од једног до осамнаест месеци, уколико не би у поједином случају дело у већи род кривице прелазило.

Ако је то из користољубља учињено, осудиће се и на губитак грађанске части.

(Измене и допуне од 17. јуна 1861.)

§. 104. г. Ко самовласно или намерно сломи, поквари или отцепи званични печат, који је од каквог јавног надлежateljства, чиновника или јавног служитеља ударен да ствари запечати или да их означи или узапти, да се казни затвором до шест месеци.

(Измене и допуне од 17. јуна 1861.)

§. 104. д. Ако би чиновник, званичник или служитељ при званичном раду противзаконо, и ненадлежно и неправилно поступио и тиме повода дао, да се ко учини повиним напред казаних казнимих дела, то ће такво поступање чиновника или служитеља служити кривцу за олакшавајућу околност.

Но суд може по околностима оваквом поступању од стране чиновника или служитеља и као извињавајућу околност узети и тако обвиненог од сваке казне ослободити.

(Измене и допуне од 17. јуна 1861.)

§. 104. е. Онај, који као сведок, вештак или противник буде позван па наведе какав узрок извињења, за који се доцније сазна да је лажан, казниће се од осам дана до два месеца затвора.

Но ова осуда, која би била изречена због тога, што је ко навео лажан узрок извињења, не искључује ону осуду, по којој се над ким због недоласка изриче новчана казна.

(Измене и допуне од 17. јуна 1861. и 13. маја 1902.)

Наш Министар Правде нека изврши овај указ.

Бр. 12710.

16. марта 1921. године

Београд.

АЛЕКСАНДАР, с. р.

Министар Правде,
М. С. Ђуричић, с. р.

Председник Министарског Савета
и Министар Иностранних Дела,
Ник. П. Пашић, с. р.

Министар Припреме за Уставотворну
Скупштину и Изједначење Закона,
М. Н. Трифковић, с. р.

Министар Унутрашњих Дела,
и Заступник Министра Грађевина,
М. Драшковић, с. р.

За Министра Саобраћаја,
Д-р **В. Јанковић**, с. р.

Министар Просвете,
Св. Прибићевић, с. р.

Министар Правде,
М. С. Ђуричић, с. р.

Министар Пољопривреде и Вода,
и Заступник Министра Вера,
Д-р **В. Јанковић**, с. р.

Министар Шума и Руда,
Д-р **Х. Кризман**, с. р.

Министар Војни и Морнарице,
Бенерал,
Б. Јовановић, с. р.

Министар Пошта и Телеграфа,
Заступник Министра Народног Здравља,
Д-р **С. Милетић**, с. р.

Министар Трговине и Индустије,
Д-р **В. Куковец**, с. р.

Министар за Аграрну Реформу,
Никола Узуновић, с. р.

Министар за Социјалну Политику
и Заступник Министра Исхране и
Обнове Земље,
Д-р **М. Јовановић**, с. р.

Министар Финансија,
Д-р **Коста Кумануди**, с. р.

Др. В.
38786